

A STRALSUNDI LÁNY.

AZON a reggelen kissé többet mertünk a szokottnál. Már sokszor megtettük az utat a befagyott Stralsundon át Stralsund és Altefähr között, ezt azonban kevésnek találtuk, hiszen a rügeni rendes kocsi- és szánforgalom útja is ez volt.

— Körüljárjuk az egész Rügent! — sikongott Ilse örömeiben. — Merné?

Nem feleltem neki. A síket vizsgáltam meg, kitűnő svéd köris-fakészítmény volt mind a kettő. Ilse gyermekesen sikongott és messzemesse határon finom arca volt az egyetlen rózsaszínű pont. A greifswaldi egyetemen ismertem meg ezt a lányt, elcsábított vakációra ide Stralsundba. Együtt töltöttük a vörös-fekete téglás városban az időt, a rövid nappalokat s az édes estéket Ilsééknél. Szép volt vele az élet, ma már csak a különös északiságú házak képe van meg belőle, meg ez a furcsa történet. Ilse szóke, erős germán asszony, egy rostocki sörgyáros felesége s az ő Ilséje bátorodik neki diákpajtásával szokatlan utaknak . . .

Fehér volt előttünk és balra meg jobbra határtalan a Stralsund. A Keleti-tenger szorosa ez Rügen-szigete meg a szárazföld között. Beleszaladtunk a nagy-nagy fehérségbe, órákig repülve gondtalanul. Nem számoltunk semmi veszedelemmel, Ilse bennem bízott, én meg benne, Észak szülőttjében, aki kicsiny kora óta testvér a hóval és jéggel.

Ilse elől siklott, én a nyomában. Időnként boldog versenyre keltünk.

* * *

Egyszer csak nem láttam Ilsét. Kiáltottam neki, felelt. Itt kellett lennie közvetlen közelemben.

— Ilse! . . . Álljon meg Ilse! . . . Nem látom magát és nem látok semmit!

Hozzám suhant. Átölelt, majd lehúzta kesztyűjét és megtapogatta szememet.

— Hóvaktság! — rebegette ijedten. — Szemüveget kellett volna hoznunk, elfeledkeztem róla! . . . Szörnyű!

— Maga még lát? — erőltettem a vígságot magamra. — Ilse, a maga kék szeméhez közelebbi rokon a fehérség . . .

— Látok! — hangzott bizonytalanul.

— Akkor induljunk visszafelé! Bal csuklómon van az iránytű; északnyugatnak jöttünk mindig Stralsundtól, most tehát szigorúan délkeletnek kell tartanunk. Állítson be a helyes irányba!

Ilse megfogta a balkaromat. Fordított rajtam. Megsimogatta az arcomat :

— Csakugyan nem lát !

— Nem. Furcsa piros sötétség előttem minden. Magát azonban nemcsak a hangján át érzem. Tudom, mikor távolodik, mikor közeledik.

— Istenem ! Hogyan jutunk haza?

— Most maga a bizonyosság. Induljon mindig délkeletnek s én maga után igyekszem.

Elindultunk.

Három percet sem mentünk, Ilse kétségbeesetten szaladt hozzám :

— Zo, maga mindig körben forog !

Megrémültem. Ez nem bolondság többé, egyidőre elvesztettem látásomat a jégsivatagban s ezzel tájékozódó képességemet is. A körbeforgás ezt jelenti.

— Magamhoz kötöm zsineggel! — szolt Ilse bizonytalanul. — Jó lesz?

— Megpróbálhatjuk. Attól tartok azonban, el fogom húzni a helyes iránytól.

Valóban. Ilse nem győzte nézni az iránytűt. Hol eltértem körkörös pályám szerint tőle, hol beleütköztem.

Kimerülten megállt szegényke. Átfogott.

— Nem így gondoltam reggel ! — vonaglott bele a visszatartott sírásba.

Megsimogattam vakoskodó tapogatással az arcát s rámosolyogtam.

Sírvafakadt.

Megcsókoltam :

— Ha szeret, nem sír többet, kis életmentőm !... Ülünk le, együnk !

Ilse nagyon szeretett enni. Bájosan, áhítatos finomsággal evett. Egész Greifswald diáksága szerelmes volt az evésébe. Vigasztalónak mondtam ezt az indítványt, fel is derült rá egy kicsit. Hamar leoldotta hátizsákomat, meg az övét is. Az előző este maga rakta tele mindkettőt remek falatokkal.

* * *

Ilse botját hallom suhanni a levegőben. Mintha szárnycsapások is hallatszanának . . .

— Mi az, Ilse?

— Egy tengeri sas . . . Idehozta az éhség . . .

— Vigyázzon, az Isten szerelmére !

— Ezzel az eggyel talán még elbánunk . . . Csak több ne jöjjön . . .

Kisvártatva megint megszólalt Ilse :

— Buta dolog, nem tudok az átkozott dög miatt enni ! Mindig maga felé igyekszik, talán észrevette, hogy nem lát ! Rettenetesen félek, hogy kárt tesz magában !

— Dobjon oldalvást, jómesszire valami falatot, ezzel lekötjük!

— Hogyisne! Ki tudja, meddig kóborolunk itt a jégen?! Minden falatra szükségünk van!

Megállt bennem a vér; Ilse igazat mond. A sas azonban aligha fog tágitani tőlünk.

Ezt gondolhatta Ilse is, mert kezembe adta az egyik botomat:

— Csapkodjon vele, vagy inkább forgassa körbe a feje fölött, míg elrakodok!

Megtettem. A sas egyre merészebb lehetett, mert Ilse mind lejjebb kuporgott s fel-feljajdult a félelemtől.

Vad vagdalkozásomban sikerült érezhetőbben megütnöm a madarat. Az ütés erejétől nekivágódott a jégnek. Ilse sietve feladta rám a hátizsákot.

Indultunk.

— Délkeletnek! Mindig csak délkeletnek! — kiáltottam bele a sivatagba.

Ilse a kezemet fogta. Párosan, nehezen baktattunk...

* * *

Valami belekapott a hátizsákomba.

Ilse rémülten felsikított:

— A sas!

Már én is tudtam. A madár beletépett a zsákba, csőre marcangolta a vásznat és én hirtelen hanyattvágтам magamat, hogy magam alá rántsam.

Nem tudott idejében kilendülni hátraeső testem alól, annyira belekeveredett csőre-feje a hátizsákba. Éreztem hatalmas vergődéseit hátam alatt. Karma belevájult vastag szvetterembe, iszonyukat tépett vele. Ügyetlenül hátranyúló kezemmel fejét kerestem.

Vastag kesztyűmön sebeket ejtett a horgas csőr. Éreztem, vérzik hátam, kezem.

— Ilse!... Ilse! — hördültem fel kínomban. — Miért nem segít, Ilse?!

A leány rémült zokogással felelt:

— Csak pirosuló sötétséget látok már én is, Zo!

Soha azóta, még a gránátésők legrémületesebb pillanataiban sem vert akkorát a szívem.

— El ne mozduljon helyéről, kicsikém! — sirtam fel. — Mert akkor igazán elveszünk!

— Mit csinál, Zo?

— ... A sas ... a sassal ... harcolok ... belehasított a kezem-fejébe ... hogy ég! ... De már tartom a nyakát ... rettenetes erővel tar ... tartom a ... fojtom a nyakát ... megfojtom ... a húsom ... csupa vér ... csupa tépés a húsom ...

Kezembe mártódott, belevájult a sas karma; teste azonban ha-

lálba vonaglott immár. Éreztem oldhatatlan ujjkapcsommal a nyakán : győztem. Még néhány szörnyű, sebmélyítő vonaglás, de győztem . . .

— Vége ! — kiáltottam Ilse felé — hallja, kicsikém? Megfojtottam ! . . . Megfojtottam, szívem !

— Nem látom . . . — sirt fel a leány hangja. — Nem látom . . . Mi lesz velünk ebben a szörnyűségben?

— Körüljárjuk az egész Rügent !

Félig keserű, félig hengegő volt ez a megjegyzésem. Ilse még síróban kérdezte újra :

— Mi lesz velünk? Hazajutunk-e még Stralsundba?

— Nem tudom. A sast megöltem, az bizonyos. A sebeim pedig égnek. Jó volna hóval kimosni valamennyit. Ül vagy áll most, Ilse?

— Ülök. Azt azonban nem érzem bizonyosan, melyik irányban van maga tőlem. Kiáltozzon csak erősen !

Megtettem. Tízszor elkiáltottam : Ilse !

— Balra van tőlem ! . . . Maradjon csak ! — szólalt meg a kiáltozás után támadt csendben. — . . . Azt hiszem, közeledem . . . Hallja a hangomon? . . . Ugye közeledem magához?

— Inkább távolodást érzek ! . . . Egyforma hangerősséggel beszéljen, Ilse ! Mintha unottan olvasna az iskolában.

Rémülten rákiáltottam pár pillanat múlva :

— Álljon meg ! Távolodott tőlem ! Inkább én próbálom a közeledést ! A nevét mondom, mindig ezt felelje rá : itt vagyok !

Megkíséreltük. Most neki volt az az érzése, hogy távolodunk egymástól.

El nem mondható félelem bénított meg :

— Maradjon mindegyikünk a maga helyén !

— Félek magamban ! Maga mellett akarok lenni !

— De ha nem megy ! Látja, hogy nem kerülünk egybe !

— Próbáljuk megint ! . . . Meghalok a borzalomtól !

— Ne okoskodjon !

— Ha összebujunk, nem fázom olyan nagyon !

— Nem szabad mozdulnunk !

Csend lett. Remegtem a lányért, engedelmeskedik-e?

Mintha valaki mozgását hallottam volna. A óra fektettem csacsi-módon a fülemet, nem adódott ki belőle persze semmi. Elnyel a hó mindent, elnyel a végén bennünket is. Itt halunk meg a Stralsund jegén.

Ilstét kiáltottam.

Nem felelt senki. Most már üvöltöttem, bögttem a jégsivatagba ; ordítottam szakadatlanul : Ilse és Ilse ! Ilse, ne hagyj el ! Ilse, elpusztulsz egyedül !

Torkom a hangok pergőtüzét szórta. Agyam a megszakadás határára táncolt . . . Látni csak, látni ! Egy pillanatig, amíg megtalálom ezt a konok stralsundi lányt, amíg megmentem a halálbafutástól ! Aztán nem bánom, ha nem is látok többet soha !

A láz örvénylő filmje lepett el. Sasok forogtak előttem, csupa karom- és csupa csőrhorog-sasok. Ilse felvillant s szaladt bele a jeges éjtszakába. Sok-sok szemmel nyúltam utána, lehetett vagy ezer is egymás hegyén-hátán; gúnyosan megfordultak ezek a szemek és világosan kiolvashattam belőlük: minden hiába!

Sebeim kezdtek forrósodni, tüzelő kezemet ajkamhoz kaptam s akkor rádöbbsentem, hogy elzárom vele vészthirdető hangomat. Lecepdótt kezem a hóba, hűsítse az! A hangharangnak szólania kell!

És látni akarok! Van-e szuggesztió igazán?! Látni akarok, látni! Szemem ép, semminek semmi baja benne; ideg, ha elhalsz is félóra mulva, csak most dolgozz még, most!... Szuggesztió!

Világosan éreztem azonban, hogy Ilse nem fog visszajönni többé. A Strelasundé már, szuggesztióm nem sikerül... Látni talán még fogok, de Ilse tekintete nem kékesedik bele többé az én szemembe. Valami pattant bennem; fejemben vagy szívemben? Mit tudom én! Tiszta gondolat jött a pattanás nyomán: Ilse halott...

Hit volt ez, meggyőződés, minden, amit maig is ismeretlen lelkéből csalhatatlannak vet fel az ember; igen, Ilse halott, megéreztem ezt! Nem vagyok babonás, ezt az egyet azonban elködösíthetetlenül tudom, felfogta valamelyik agysejtem...

Elcsuklott ajkamon a kiáltozás, elhalt Ilse neve.

Két ajak azonban beleharapott ajakamba, két kar átkapott:

— Zo! Megvagy, Zo! Te vagy, érzek! Zo, nem vagyok egyedül! Erős vagy! Meleg! Szeretlek! Fogj meg te is! Te jó! Te kedves! Köszönöm! Köszönöm!

Bizonyosságom alig verhette át torkom pántjait:

— ... Ilse ... Hogy? ... Hogyan? ... Ki hozott hozzám? ... Látsz? ... Ülünk le, remegek az örömtől, nem bírok állni!

— Éreztelek! — mondta Ilse egyszerűen.

— Talán a hangom után...

— Nem. Rádletem volna, ha egészen néma vagy is. A hangodra egyáltalában nem figyeltem. Félreismerhetetlenül megéreztelek, mert nagyon akartam!

— Az lehetetlen... — rebegtem. — Lehetetlen...

— De igen, hidd el nekem! Minden megfeszülésemmel akartam. Láthatod, sikerült. Miért nem örülsz? Miért vagy szomorú?

— Szomorúnak érzel? Nem, dehogyan vagyok szomorú, már nevettek is... Igazán csak azzal leltél meg, hogy nagyon akartad? Nem látsz még, igazán nem?

Éreztem keze vakos simogatását:

— Nem látok és hidd el, hogy igazat mondok. Amit végső akaratában nagyon megparancsol az ember, annak sikerülnie kell. Megéreztelek. Nem hiszel ebben?

— ... Ó, hogyan, Ilse, úgy van, amint mondod, de nézd, miért éreztelek ugyanakkor halottnak? Te megérzesz engem és biztos irányban

jössz hozzám, ugyan e pillanatban én a legszörnyűbbet érzem a leg-
határozottabb bizonyossággal . . . Belőlem hiányzik valami . . . A látást
is megparancsoltam magamnak, vak maradtam . . .

Sokáig hallgattunk összeborulva. Valahol a titkok szélén jártunk,
Ilse méltóbbnak bizonyult rájuk.

És egyszer csak holdfényt érzett szemem, elbujó és ismét feltűnő
holdfényt. Már láttam a hómezőt is, Ilse itt volt mellettem kékesfeketén.
Megdörzsöltem szemem, felkiáltottam :

— Látok ! Ilse, látok már ! Téged is látlak ! . . . Ott van a sas,
hús lépésnyire tőlünk . . .

Finom remegés járta át a leányt, keze megmutatta felindultságát.

— Csakugyan látsz már? — kérdezte halkan. — Igazán?

— Igen, az iránytűt is a csuklódon. Megmenekültünk !

Indultunk, csak a sast kötöttem még fel a hátamra. Hideget alig
érezünk, egyre enyhült az idő.

Párosan, nehezen baktattunk . . .

* * *

Messziről a jégbe-hóbaborult Stralsund lámpái kezdtek felpislogni.
Kiértünk. Hazatámolyogtunk.

Ilse négy napig nem látott még. Pedig most nagyon akarta sze-
gényke.

Aztán még sokszor kimentünk a Strelasund partjára, ráereszkedni
azonban nem mertünk soha.

A sast kitömette Ilse és magával hordozta mindig.

Olykor nagyon belegondolkozom, miért is vetődünk annyira el
egymástól? Nem tudok rá felelni. Csak visz az életem sodra, olykor
hóvakság lepi el szememet a boldogság iránt s nem érzem meg az igazi
utat. A titkok birodalmának széle visszavet és minden természetfölötti
dolog elkerül. Nem bírom áttörni e vakságom ködeit. Nem fogad be az
idegen világ, csak a megfoghatónál kell maradnom, noha tudom, hogy
nem véletlenül talált rám a Strelasund jegén az a stralsundi lány . . .

Kilián Zoltán.

BÚZA.

*A földnek tiszta búza,
A szélnek tó, míg ússza.*

*Hintának nézik lepkék,
Aratónak verejték.*

*Arany keresztlé téve,
A júliusnak kéve.*

*Földbirtokosnak asztag
És élet a parasztnak.*

*Hol finom lisztlé porlad,
Vámhaszon a malomnak.*

*Bolli áru a péknek,
S egy falat a szegénynek.*

Falu Tamás.